

২.৪ শিকল জরিপে তীর, রেজিং রড, অফসেট রড এবং অপটিক্যাল স্কয়ার এর ব্যবহা of arrows, ranging rod, offset rod & optical square) :

(ক) তীরের ব্যবহার (Uses of arrows) :

- ১। শিকল জরিপে প্রাপ্ত চিহ্নিতকরণে ব্যবহৃত হয়।
- ২। শক্ত মাটিতে দাগ কেটে কোনো বিন্দু চিহ্নিতকরণের জন্য এর সূচালু প্রাপ্ত ব্যবহৃত হয়।
- ৩। দৈর্ঘ্য মাপনে তীরের সংখ্যা দ্বারা দৈর্ঘ্য পরিমাপ করা যায়।
- ৪। কষ্টুর জরিপে শিড বা কষ্টুর বিন্দু চিহ্নিতকরণে ব্যবহার হয়।

(খ) রেজিং রডের ব্যবহার (Uses of ranging rod) :

- ১। স্টেশন বিন্দু চিহ্নিতকরণে এগুলো ব্যবহৃত হয়।
- ২। শিকল রেখা সোজাকরণে এগুলো ব্যবহৃত হয়।
- ৩। ছোটখাটো দৈর্ঘ্য পরিমাপে এগুলো ব্যবহার করা যায়।

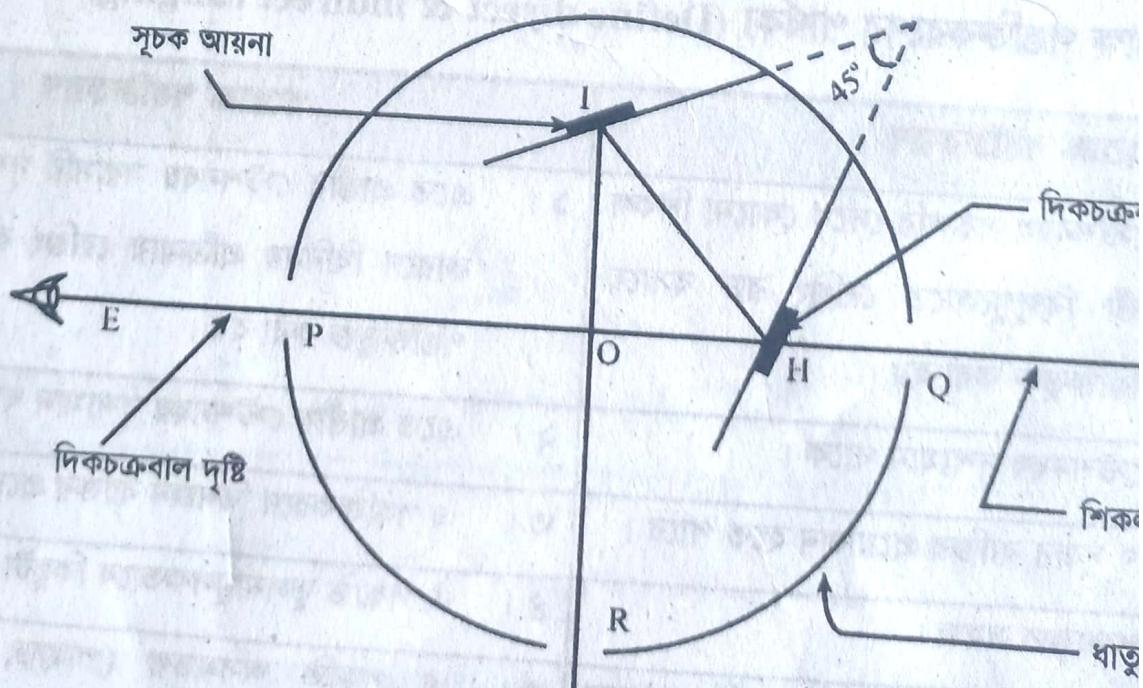
(গ) অফসেট রডের ব্যবহার (Uses of offset rod) :

- ১। স্টেশন বিন্দু চিহ্নিতকরণে ব্যবহৃত হয়।
- ২। শিকল রেখা সোজাকরণে এগুলো ব্যবহৃত হয়।
- ৩। ছোটখাটো অফসেট পরিমাপে ব্যবহৃত হয়।
- ৪। লম্ব স্থাপনে এগুলো ব্যবহৃত হয়।
- ৫। কোনো বেড়া বা প্রতিবন্ধকের ছিদ্রপথে শিকল টেনে নেওয়ার জন্য ব্যবহৃত হয়।

Uses of optical square :

- ১। কোনো নির্দিষ্ট বিন্দু হতে শিকল রেখার উপর লম্বের পাদমূল চিহ্নিতকরণে।
- ২। শিকল রেখার কোনো বিন্দুতে লম্ব স্থাপন।

৫ অপটিক্যাল স্কয়ারের গঠন ও ব্যবহার (Explain the construction and uses of optical square)

୨.୧ ଶିକଳ ଜରିପେର ସଂଜ୍ଞା (Define the meaning of chain surveying) :

ଯେ ଜରିପ ପଦ୍ଧତିତେ ଜରିପତବ୍ୟ ଏଲାକାକେ କତକଣିଲୋ ସୁଠାମ ତିଭୁଜେ ବିଭକ୍ତ କରେ, କୋନୋ କୋଣେର ମାପ ତିଭୁଜେର ବାହୁଙ୍କାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଶିକଳ ବା ଫିତା ଦ୍ୱାରା ସରେଜିଗିଲେ ମେପେ ଜରିପ କାଜ କରା ହୁଏ, ତାକେ ଶିକଳ ଜରିପ (Chain Survey) ଏକାକାର ଜରିପ ପଦ୍ଧତିର ମଧ୍ୟେ ଶିକଳ ଜରିପ ପଦ୍ଧତିଇ ସହଜତମ । ମୋଟାମୁଣ୍ଡ ସମତଳ ଓ ଖୋଲାମେଲା ଭୂମିତେ ଏ ଜରିପ ଶିକଳ ଜରିପ ଏକାଧିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନେର ଜନ୍ୟ କରା ହେଁ ଥାକେ । ଏଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଙ୍କାରୀ ନିମ୍ନରୂପ ୪ :

- ୧ । କୋନୋ ଏଲାକାର ସୀମାନା ନିର୍ଧାରଣକଲେ ତଥ୍ୟାଦି ସଂଘର୍ଷ
- ୨ । ଏଲାକାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ନିର୍ଣ୍ୟ
- ୩ । ନକ୍ଷା ପ୍ରଣୟନରେ ଜନ୍ୟ ତଥ୍ୟାଦି ସଂଘର୍ଷ
- ୪ । ପୂର୍ବେ ଜରିପକୃତ କୋନୋ ଏଲାକାର ସୀମା
- ୫ । ଭୂମିଖଣ୍ଡକେ ଅଂଶମତୋ ବିଭକ୍ତକରଣ ।

ବୃଦ୍ଧ ଏଲାକା ବା ଭୂମିର ବନ୍ଧୁରତା ଓ ଅତ୍ୟଧିକ ବାଧାବିଘ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣ ଏଲାକାର କ୍ଷେତ୍ରେ ଶିକଳ ଜରିପ ଉପଯୋଗୀ ନାହିଁ । ଜରିପ ସମତଳ ଓ ଖୋଲାମେଲା ହଲେ ଏ ଜରିପ ବେଶ ଉପଯୋଗୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜରିପ ପଦ୍ଧତି ଅପେକ୍ଷା ତୁଳନାମୂଳକଭାବେ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ନିର୍ଣ୍ୟ ଓ ନକ୍ଷା ପ୍ରଣୟନ କରା ଯାଏ ।

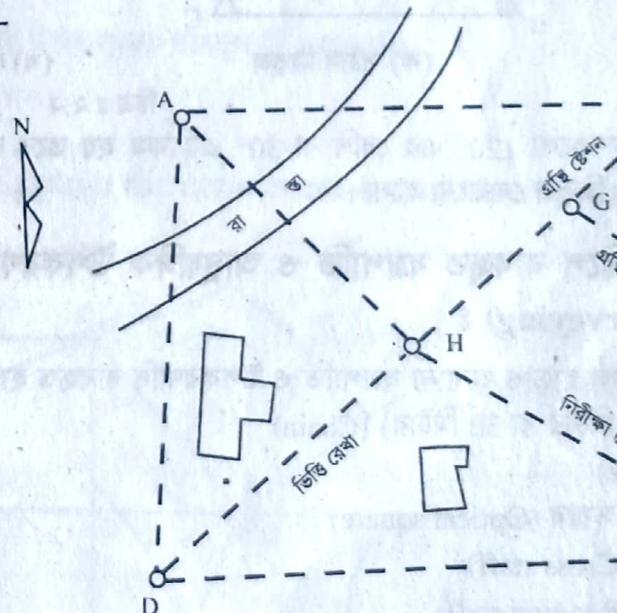
୨.୨ ଶିକଳ ଜରିପେ ବ୍ୟବହତ ଶିକଳରେଖା, ଭିତ୍ତିରେଖା, ପ୍ରାଚ୍ଛିରେଖା, ନିରୀକ୍ଷା ରେଖା, ସ୍ଟେଶନ ବିନ୍ଦୁ, ତିଭୁଜ-ଏର ବର୍ଣ୍ଣନା (Explain chain line, base line, tie line, check line and stationing and well conditioned and well conditioned triangle) :

(କ) ଶିକଳ ରେଖା (Chain line) : ଶିକଳ ଜରିପ କାଳେ ଯେ ରେଖାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ସରାସରି ଶିକଳ ଦ୍ୱାରା ପରିମାପ ରେଖା ବଲେ । ଅନେକ ସମୟ ଏକେ ଜରିପ ରେଖାଓ ବଲା ହୁଏ ।

(ଖ) ଭିତ୍ତିରେଖା (Base line) : ସୁନ୍ଦରଭାବେ

ଜରିପ କାଜ ପରିଚାଳନା କରାର ଜନ୍ୟ ଏଲାକାର ମାଝାମାଝି ବରାବର ଯେ ଲୟା ରେଖା ନିର୍ବାଚନ କରା ହୁଏ, ତାକେ ଭିତ୍ତି ରେଖା ବଲେ । ଯଦିଓ ଭିତ୍ତି ରେଖା ତିଭୁଜାଯନ ଜରିପେର କ୍ଷେତ୍ରେ ପ୍ରୟୋଜ୍ୟ, ତବେ ଏଟା ଶିକଳ ଜରିପେର କ୍ଷେତ୍ରେ ଏକଟା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରେଖା ହିସାବେ ବ୍ୟବହତ ହୁଏ । କାରଣ, ଏ ରେଖାର ଉପର ଭିତ୍ତି କରେଇ ତିଭୁଜ କାଠାମୋ ଗଠନ କରା ହୁଏ ।

ଜରିପ ଏଲାକାର ମୋଟାମୁଣ୍ଡ ମାଝାମାଝି ଥାନେ ସମତଳ ଭୂମି ଉପର ଭିତ୍ତି ରେଖା ସ୍ଥାପନ କରେ ଖୁବ ସତର୍କତାର ସାଥେ ଏ ରେଖା ପରିମାପ କରା ହୁଏ । ବିଶୁଦ୍ଧ ଫଳାଫଳେର ଜନ୍ୟ ଏ ରେଖାକେ ଏକାଧିକବାର ମାପା ହୁଏ ।

ଚିତ୍ର : ୨.୧

(ଗ) ପ୍ରାଚ୍ଛିରେଖା (Tie line) : ଦୁଇଟି ପ୍ରଧାନ ଶିକଳ ରେଖାର ଉପର ଅବଶ୍ଵିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଶେଷ ସ୍ଟେଶନଦ୍ୱାରୀ ରେଖା ବଲେ । ଏ ରେଖାର ସାହାଯ୍ୟ ତିଭୁଜ କାଠାମୋର ବିଶୁଦ୍ଧତା ଯାଚାଇ କରା ହୁଏ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ଶିକଳ ରେଖା ହୁଏ ଅବଶ୍ଵାନ ସହଜେଇ ନିର୍ଣ୍ୟ କରା ଯାଏ । ଚିତ୍ରେ FG ଏକଟି ପ୍ରାଚ୍ଛିରେଖା ।

(ଘ) ନିରୀକ୍ଷା ରେଖା (Check line) : ଶିକଳ ଜରିପେର କ୍ଷେତ୍ରେ, ଯେ-କୋନୋ ତିଭୁଜେର ଶୀଘରିନ୍ଦୁ ସଂଯୋଗକାରୀ ରେଖା ବା ଯେ-କୋନୋ ଦୁଇ ବାହୁର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁର ସଂଯୋଗକାରୀ ରେଖାକେ ନିରୀକ୍ଷା ରେଖା ବା ଯେ-କୋନୋ ଅନ୍ତିମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁର ମଧ୍ୟବତୀ ଦୂରତ୍ତ, ମାଠେ ପ୍ରାଣ ଦୂରତ୍ତର ସାଥେ ମିଳେ କିନା ତା ଯାଚାଇ କରାର ଜନ୍ୟ ଏବଂ ଏର ଦ୍ୱାରା ତିଭୁଜ କାଠାମୋର ବିଶୁଦ୍ଧତା ଯାଚାଇ କରା ହୁଏ । ଚିତ୍ରେ EF, CH, AH. ଇତ୍ୟାଦି ନିରୀକ୍ଷା ରେଖା ।